

mig Muligheden af, at næsten alle de frivillige Bidrag indkomme til den ene Kirke, og at der kun indkomme faa til den anden. Da Sogneraadet i Neglen er sammenfat saaledes, at det mindre Sogn har et mindre Antal Sogneraadsmedlemmer, har jeg ikke troet, det vilde være fuldkommen retfærdigt lige overfor det mindre Sogn, at Sogneraadet skulde have Lov til at beslutte, at Midlerne tages af Kommunens Kasse med mindre det vedtog det enstemmig, efter som Hovedsagnet jo i Neglen kan overstemme Minoritet ved enhver given Leilighed. Jeg forudsætter imidlertid, at der da hele Sagen i det enkelte Naar vel vil dreie sig om 2 a 3 Ad, eller noget Saadant, ikke vil være Noget til Hindre derfor, det vil naturligvis blive lidt omværende. Naar Sogneraadet enstemmig vedtager det, hvorom her Spørgsmaal er, det i det Helt taget det heldigste, og jeg kan saaledes ikke indse Andet, end at Kommunens Lærv ved denne Fremgangsmaade i Et og Alt maa være sikker. Jeg er i det principale Forslag gaaet lidt videre end i det subidiære, det jeg nemlig i det førstnævnte Forslag har foreslaaet, at Kirkerne skulde opparmes ved enhver Leilighed, naar der afholdes offentlig Gudstjeneste i sædvanlig Form. I denne Henseende har jeg ikke alene henholdt mig til § 1 i Loven af 25de Marts s. A., men jeg har ogsaa ment, at naar der var et Antal af Menigheder, som ønskede, at en Præst skulde komme i deres Kirke, vilde det falde nærmest ved det naturlige Forhold, at Kirken ogsaa blev opparmet under en saadan Gudstjeneste. Naar jeg har fremstillet dette, skylder jeg vistnok ogsaa det ærede Thing at gjøre opmærksom paa, at jeg ikke kan se rettere, end at Lovforlaget, saaledes som det nu er vedtaget, indeholder en Selvomdiggelse. Der staar nemlig i § 4, at, naar Flerallet af Familiefædre, Enter og andre Personer med Gudsstand i en Sognemængde ønsker Kirken opparmet, kunne de faae den opparmet, men dernæst hedder det i § 5, at Midlerne hertil tilvejebringes ved frivillig Sammenkud. Jeg haaber dog, at vi Alle, uden Hensyn til, om man tror, at Verden i den senere Tid er bleven saa meget lys og smuk, som den ikke tidligere har været, vilde være enige om, at vi ikke kunne sige i en Lov, at Noget skal tilvejebringes ved frivillig Sammenkud, det lader sig virkelig ikke gjøre. Saa længe en Ting er frivillig, kan man ikke paahvde den, og hvis Midlerne ikke indkomme, kan det ikke nytte at sige, at de skulle komme frivillig. Det er altsaa Noget som ikke praktisk lader sig udføre, dette Udtryk, at Midlerne tilvejebringes ved frivillig Sammenkud, bliver kun en tom Ordlyd. Flerallet kan vel i den hold til Lovens § 4 faae en Rattelov indsat i Kirken, men det kan være, at det er den mindre heldigt stillede Del af Samfundet, som er i Flerallet, og at den anden Del af Mængden ikke vil give Noget til Kirkes Opparmning. I saa Fald staa de mindre heldigt stillede og je paa

Rattelovnen, uden at være i Stand til selv at faae Midlerne til Opparmningen, i en saadan Stilling kunne de komme, men jeg trøster mig til, at det ikke vil blive Tilfældet paa ret mange Steder. Den ærede Ordfører for Flerallet yttrede ved 2den Behandling, at han kunde forstaa, om Mindretallet var fremkommet med et Forslag, som rent og bart havde sagt: Disse Midler lignes paa Menigheden. Da var der virkelig Mening deri, men det var det ikke i dette Forslag, hvoraf Følgen kun vilde blive, at man frugmyrder Frivilligheden, det forekommer mig, at det var omkrent saaledes, han udtalte sig. Jeg kan imidlertid ikke forstaa denne Tanke, og jeg vil dertil sige det Samme, som det ærede Medlem for Atte Aants 4de Valgkreds (Terminsen) ifjor sagde ved Behandlingen af Præstestøttingsloven. Hvorfor skal jeg forbyde Andre at være gode, fordi jeg er ond? Skulde vi, fordi Enkelte ikke ere i Stand til at yde frivillige Gaver, sætte en Stopper for Frivilligheden paa de Steder, hvor den vil komme frem, hvad jeg antager vil ske paa mange Steder? Det forekommer mig, at vi, naar vi ville virke i en vis Retning, virkelig skyde Samfundets lavere Klasser at give dem en Borgen for, at det, vi tilsigte, kan opnaas, anderledes kan jeg ikke betragte Forholdet. Den ærede Ordfører for Flerallet har motiveret Udringsforlaget under Nr. 4, og jeg kan i Et og Alt slutte mig dertil. Ligeledes har den ærede Ordfører for Udvalget motiveret Udringsforlaget under Nr. 5, hvortil jeg ogsaa slutter mig. Derimod staaer jeg ganske ene om at foreslaa, at § 8 udstemples. Det er ganske vist, hvad den ærede Ordfører sagde, at der her er et Billighedshensyn tilstede, og jeg troede ogsaa ved denne Sags 2den Behandling, at dette Billighedshensyn kunde lade sig fuldføre i denne Lov, men der blev jo fra forskellige Sider gjort opmærksom paa, at det ligefrem fornykker den God, hvorpaa vi staa under hele Sagens Behandling, nemlig det Retsforhold, som ligger i Loven af 19de Februar 1861. Hvis vi gaa ud fra, at det ikke kan gaa an at paalægge Landbejeren større Byrde, gaar det heller ikke an med alt det Andet, men naar vi sige, at han kan taale flere Byrder, tror jeg ogsaa det er fuldkommen berettiget at sige, at det maa være ligegyldigt, om det er en fysisk eller en juridisk Person, og om der er Et eller Flere. Jeg indser meget godt, at det kunde være meget smukt, om man her kunde hjælpe, men jeg tror, det maa ske paa en anden Maade. Dette Punkt, som kun angaar Indsættelsen af Rattelovne og Kirkegaardenes Dræning — dette Spørgsmaal vedrører jo som bekendt ikke, hvad der skal anvendes til Opparmning — mener jeg, man maa komme til, at vedkommende Giere, der bo i Mængder, og som have tiendesti Sord, maa træde frivillig til. Derved vil der ikke paa nogen som helst Maade ske nogen Krænkelse, men naar vi